

Siedlce, 23.07.2024 r.

dr hab. Piotr Konrad Leszczyński, prof.ucz.
Wydział Nauk Medycznych i Nauk o Zdrowiu
Uniwersytet w Siedlcach
u. Konarskiego 2, 08-110 Siedlce

**Rada Dyscypliny Nauk o Zdrowiu
Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego**
ul. Żwirki i Wigury 61, 02-091 Warszawa

RECENZJA
rozprawy doktorskiej

Szanowne RDNSZ,

Niniejsza ocena dotyczy pracy doktorskiej pt.: *„Znajomość zaawansowanych czynności resuscytacyjnych wśród lekarzy rodzinnych”*, autorstwa Pana mgr Piotra Gumowskiego.

Dysertacja stanowi materiał obejmujący 120 stron, podzielony na rozdziały, które w opinii recenzenta mogłyby zostać klarowniej ponumerowane. Treść pracy ściśle odpowiada tematowi określonemu w tytule. Rozprawa została przygotowana zgodnie z założeniami prac doktorskich. Zachowano logiczną kolejność, zawierając wszystkie niezbędne w pracy empirycznej elementy.

W obszernym wstępie autor wprowadza czytelnika w charakterystykę systemu ochrony zdrowia w Polsce. Nakreślono także rys historyczny medycyny rodzinnej, a także specjalizacji lekarskiej w tej dziedzinie. Doktorant szczegółowo opisuje epidemiologię występowania nagłego zatrzymania krążenia, przyczyny (w tym odwracalne) oraz istotę podstawowych (BLS) i zaawansowanych (ALS) zabiegów resuscytacyjnych w oparciu o wytyczne Europejskiej Rady Resuscytacji. Należy zatem uznać, iż poruszony temat jest aktualny, gdyż dotyczy uniwersalnej problematyki znajomości zasad resuscytacji krążeniowo-oddechowej wśród personelu medycznego. Autor dotyka zagadnień obejmujących kwestie edukacji medycznej, w tym konkretnej formy symulacji medycznej. Skoncentrowano się na aspektach wyłącznie dydaktycznych na różnych poziomach wierności, jednak należy pamiętać o kolejnej istotnej wartości symulacji medycznej jaką są egzaminy standaryzowane, np.: OSCE (Objective Structured Clinical Examination), Mini-CEX (Mini Clinical Evaluation Exercise), czy OSLER (Objective Structured Long Examination Record).

W tej części dysertacji uwagę zwróciły pomyłki techniczne (np. błędne podpisy pod rycinami 4 i 5 oraz robocze kolory czcionki na stronie 20). Z kolei opisując odwracalne przyczyny NZK zabrakło uwzględnienia takich stanów jak hipertermia, które powinny zostać uwzględnione w algorytmie ALS.

Pan mgr Piotr Gumowski nakreślił cel główny badania, który wydaje się trafnie i dość precyzyjnie postawiony. Wytyczono również problemy badawcze i hipotezy, z którymi warto dyskutować. Problem szczegółowy nr 1 wydaje się trudny do osiągnięcia na podstawie przedstawionych wyników, gdyż dotyczy „środków zaradczych”, które nie stanowiły elementu składowego ankiety, ani tym bardziej danych pozyskanych z Krajowego Centrum Monitorowania Ratownictwa Medycznego. Podobny dylemat dotyczy hipotezy 3, która w celu weryfikacji założenia wymagałaby weryfikacji poziomu wiedzy lekarzy przed i po usunięciu modułu kursu z resuscytacji w ramach specjalizacji z medycyny rodzinnej. Metodologia została w miarę jasno opisana, podążając za tokiem myślenia autora. Interesująca wydaje się formuła dwutorowego przebiegu badania (formularz ankiety oraz baza danych wezwań zespołów ratownictwa medycznego). Jak sam autor wskazuje, zdecydowano się na zdalną (elektroniczną) formę formularza z uwagi na stan pandemii COVID-19. Trudno jednak odszukać w dysertacji dokładnych dat przeprowadzonego badania ankietowego. Tym bardziej, iż wskazano dokładną datę oświadczenia Komisji Bioetycznej przy Warszawskim Uniwersytecie Medycznym, z dnia 5 lutego 2024 r. (nr 67 AKBE/31/2024) potwierdzającego zgodność badań z zasadami etyki badań naukowych, co utrudnia usystematyzowanie chronologii prac badawczych.

Do pierwszej części pracy włączono 832 lekarzy, którzy udzielali odpowiedzi w autorskiej ankiecie. Brak informacji w pracy o kryteriach wyłączenia, błędnie/niekompletnie wypełnionych kwestionariuszach, problemach technicznych itp. recenzent rozumie jako brak występowania tychże aspektów i przyjęcie do analizy pełnej grupy. Wartością dodaną dysertacji jest analiza bazy ogólnokrajowej obejmującej retrospektywnie dane z 4 lat, dotyczące wezwań zespołów ratownictwa medycznego do NZK, które miało miejsce w POZ lub NiŚOZ. W rozprawie doktorskiej zastosowano podstawową analizę statystyczną, którą właściwie opisano w części metodologicznej.

W rozdziale „Wyniki” autor szczegółowo opisuje analizę danych wraz z przedstawieniem zależności oraz trendów. Rozdział podzielono ze względu na dwie formuły badawcze. Zamieszczono w tej części pracy dwadzieścia tabel i dwanaście rycin stanowiących w zdecydowanej większości formę wykresów typu ramka-wąsy i histogramy. Wyniki zostały przedstawione jako dane liczbowe oraz korelacje i zależności statystyczne. Należy uznać, że

błędy techniczne/literowe stanowiły przyczynę takich pomyłek jak podanie błędnej liczby badanych w pierwszym zdaniu wyników (852 vs. 832), czy niepełne sumy N w tabeli nr 6.

Sześciostronicowa dyskusja stanowi ważny element tejże pracy. Dostrzegalna jest analiza i autorefleksja autora nad uzyskanymi wynikami, co utwierdza recenzenta w prawidłowym kontynuowaniu myśli przewodniej przez Doktoranta oraz dążenia do realizacji zamierzonych celów badania. Odniesiono się do prac innych autorów, których wyniki korespondowały z tymi uzyskanymi w przedmiotowym badaniu. Można jednakże odnieść wrażenie, że odniesienie się do postawionych hipotez badawczych oraz większa liczba porównań z konkretnymi badaniami innych autorów pomogłyby bardziej usystematyzować i uświetnić tę część rozprawy. Warto także pamiętać o uwiecznieniu dyskusji opisem ograniczeń przeprowadzonego badania.

Wnioski zostały sformułowane w postaci siedmiu punktów, które pozwalają odnieść się do większości postawionych celów badawczych. Piśmiennictwo liczy 82 pozycje, uwzględniające aktualne publikacje naukowe, w tym pozycje z zagranicznych czasopism naukowych. Skrupulatne ujednoczenie stylu cytowania z pewnością stanowiłoby o większej estetyce pracy doktorskiej.

Praca spełnia wszystkie wymogi formalne. Autor unika powtórzeń i zbędnego rozciągania tekstu, wnikliwie i szczegółowo omawiając przedstawiane zagadnienia. Napisana jest poprawną polszczyzną, w sposób interesujący dla czytelnika. W trakcie zgłębiania treści odnosi się wrażenie znacznego zaangażowania i pasji Pana mgr Piotra Gumowskiego w przedstawiane zagadnienia. Rozprawa zawiera wszystkie potrzebne odwołania literaturowe, a stosowane skróty są odpowiednio rozwinięte.

W ogólnym wrażeniu przedstawiona do oceny dysertacja została przygotowana estetycznie, a przedstawione treści są czytelne. Autor nie zawsze stosuje prawidłowe odstępstwa w tekście. Załączone tabele i ryciny są każdorazowo opisane oraz ponumerowane. Na wizerunkową poprawę treści miałyby wpływ zniwelowanie fragmentów pustych stron oraz konsekwentne rozpoczynanie głównych rozdziałów od nowej strony.

Praca stanowi cenny materiał źródłowy, zawierający wyniki i wnioski z przeprowadzonego badania, pozwalające ukierunkować dalsze działania nad poprawą jakości prowadzonych zabiegów resuscytacyjnych przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, a tym samym zwiększeniem efektywności prowadzącej ROSC. Uwagi i spostrzeżenia recenzenta

zawarte w niniejszej ocenie mają charakter wymiany poglądów i nie obniżają wartości pracy. Zalecam opublikowanie wyników w recenzowanym czasopiśmie naukowym.

Podsumowując, w ocenie recenzenta, Doktorant wykazał się dobrym przygotowaniem oraz przedstawieniem autorskiego badania, znajomością piśmiennictwa dotyczącego przedmiotowego zagadnienia, umiejętnością samodzielnego myślenia, przeprowadzenia procesu metodologicznego i wyciągania wniosków. Rozprawa Pana mgr Piotra Gumowskiego pt.: „Znajomość zaawansowanych czynności resuscytacyjnych wśród lekarzy rodzinnych” jest oryginalnym i samodzielnym osiągnięciem naukowym wymaganym dla stopnia doktora, w związku z powyższym ogólna ocena jest **pozytywna**.

Z przyjemnością przedstawiam Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego wnioski o dopuszczenie Pana mgr Piotra Gumowskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego w postępowaniu o nadanie stopnia doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu. Rozprawa spełnia warunki art. 187 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.), tj. oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, zaś kandydat wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej”.

Pragnę jednocześnie nadmienić, iż do pełnego spektrum oceny zabrakło opisu sylwetki doktoranta w załączonej dokumentacji, gdyż niedosyt recenzenta budzi brak informacji o działalności zawodowej, organizacyjnej i naukowej autora omawianej dysertacji. Jednakże jakość przedłożonej rozprawy świadczy o wysokim poziomie zaangażowania Doktoranta i znacznym potencjale naukowym dla dalszego rozwoju dyscypliny nauk o zdrowiu.

Z poważaniem,

Piotr Kenczyński